

нерідко через несформовану психіку, втрачають зв'язок з реальним світом, батьками, друзями. Поширеними є прояви заздрості, помсти, неприязні, прагнення справедливості, утвердження влади з обов'язковим підпорядкуванням лідеру, нейтралізації суперника або самоствердження аж до задоволення садистських схильностей. Сформувалася субкультура відстроченого покарання «винуватця» через відео- та фотофіксацію подій, що власне і є залякуванням через соціальні мережі^[2].

Підсумовуючи викладене переходимо до висновку, що кібербулінг є серйозною проблемою сучасного світу. Найбільш вразливими до цього явища є діти. Найчастіше, цькування в мережі Інтернет є продовженням цькування в закладах загальної середньої освіти. Лише державного примусу замало, дітям необхідна допомога дорослих, адже разом легше протистояти цькуванню та відновитись після негативного впливу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР). – 1984. – додаток до № 51, ст.1122.

2. Насильство серед школярів: учасники та їх кримінологічна характеристика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.visnykjuris.uzhnu.uz.ua/file/No.37/part_3/14.pdf.

С. І. Шитий
кандидат юридичних наук
доцент кафедри теорії та історії держави і права
НПУ імені М. П. Драгоманова
(м. Київ)

ПРОБЛЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ І ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Конституція України це Основний Закон нашої держави. Такий статус передбачає що всі інші закони в Україні мають ґрунтуватися на Конституції, відповідати її нормам і в жодному разі їй не протирічити. В якомусь сенсі, Конституція України це єдиний закон в державі, бо всі інші закони по своїй суті мають бути спрямовані на реалізацію її положень, їх деталізацію, розширення, уточнення. Таке важливе значення Конституції зумовлює особливі вимоги до процедури її зміни, тлумачення і контролю за її виконанням. У всіх без виключення державах світу функцію конституційного контролю, гарантування дотримання і реалізації норм Конституції закріплено за вищими органами державної влади. Не є винятком і Україна. Відповідно до статті 85 Конституції України вносити зміни до Основного Закону в нашій державі може виключно Верховна Рада України – вищий і єдиний орган законодавчої влади в Україні і робити це вона може лише в рамках процедури передбаченої в самій Конституції і ніяк інакше [1]. Відповідно до статті 102 Основного Закону України Президент України є, крім іншого, гарантом додержання Конституції, тобто він зобов'язаний робити все від нього залежне для виконання норм і положень Конституції України, забезпечення її верховенства і відповідності всіх законів і підзаконних актів нормам Основного Закону нашої держави [1]. Але якщо всі згадані повноваження вищих органів державної влади є лише одними з багатьох, то у судовій гілці влади існує орган усі повноваження якого напряду стосуються питань забезпечення верховенства Конституції України, відповідності їй всіх інших

законів і актів органів державної влади і місцевого самоврядування в Україні, тлумачення її норм. Цей орган – Конституційний Суд України (КСУ).

Відповідно до статті 147 Конституції України КСУ вирішує питання про відповідність Конституції України законів України та у передбачених Основним Законом випадках інших актів, здійснює офіційне тлумачення Конституції України, а також інші повноваження відповідно до Основного Закону України. Відповідно до статті 150 Конституції України До повноважень КСУ належить: вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність): законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України; офіційне тлумачення Конституції України. Відповідно до статті 151¹ КСУ вирішує питання про відповідність Конституції України (конституційність) закону України за конституційною скаргою особи, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України суперечить Конституції України [1]. Порядок діяльності КСУ визначено спеціальним нормативним актом – Законом України «Про Конституційний Суд України», обов'язковість ухвалення якого передбачена статтею 153 Основного закону нашої держави [1]. Таким чином цей закон є органічним, тобто його прийняття прямо передбачене нормами Конституції України. Здавалося б цей орган має бути незалежною судовою інституцією, що здійснює конституційну юрисдикцію так як це передбачено нормами Основного Закону і так само як це відбувається у багатьох інших державах світу. Але останні роки ситуація з КСУ є досить неоднозначною. Ефективність його роботи, а головне його політична незалежність ставляться під сумнів. Варто згадати хоча б рішення КСУ про скасування конституційної реформи 2004 року [2]. Або нещодавнє рішення про конституційність розпуску Верховної Ради України [3]. Треба зауважити також, що прийняття останнього згаданого рішення супроводжувалось кадровими змінами у складі Суду напередодні його ухвалення. Так тодішній голова КСУ постановою Суду № 1-пс/2019 від 14 квітня 2019 р. був звільнений з посади і виключений зі складу суддів КСУ відповідно до норм пункту 3 частини 2 статті 149¹ Конституції України. Особливістю цієї ситуації є те що чинним Законом України «Про Конституційний Суд України» не передбачено такого механізму звільнення судді КСУ, тим більше його голови [4]. У комплексі всі ці факти викликають як у фахівців-конституціоналістів, так і у звичайних громадян України побоювання у відсутності реальної незалежності КСУ і його політичній заангажованості.

Не покращують ситуацію і законодавчі ініціативи щодо КСУ які подаються на розгляд Верховної Ради України. Так, наприклад, в українському парламенті було зареєстровано законопроект № 3300 «Про внесення змін до Закону України «Про Конституційний Суд України» щодо посилення незалежності та підвищення ефективності функціонування Конституційного Суду України». До законотворчих пропозицій представлених у цьому законопроекті належать: перенесення територіального розміщення КСУ із Києва до Харкова, норми які зобов'язують суддів КСУ усім складом Суду брати одночасну відпустку раз на рік, виключення юридичних осіб з числа суб'єктів подання конституційної скарги. Такі пропозиції у професійних конституціоналістів викликають подив. Яким чином перенесення місця розташування Суду з Києва до Харкова збільшить його політичну незалежність? І це питання особливо актуальне в контексті триваючої збройної агресії з боку злочинного режиму Російської Федерації проти України. Як відомо, місто Харків є одним з об'єктів першочергового військового і політичного інтересу з боку російського агресора і загроза захоплення міста російськими військами досі залишається. А у випадку найгіршого сценарію, якщо КСУ буде перенесено до Харкова, а місто буде захоплено росіянами, єдиний орган конституційної юрисдикції опиниться під контролем вкрай ворожих Україні сил і російські окупанти шляхом залякування і жахливих тортур, у застосуванні яких вони були неодноразово викриті і Україною і представниками ООН і багатьма правозахисними міжнародними організаціями, змусять суддів КСУ приймати небезпечні для України рішення. Такі рішення звичайно будуть незаконні, але, як відомо, законність це останнє, що хвилює

російських загарбників. Інша пропозиція законопроекту № 3300, про обов'язкову щорічну відпустку для всіх суддів КСУ створює ризики вже для забезпечення верховенства Конституції України. Адже представникам зацікавленої політичної сили нескладно прорахувати коли подати антиконституційний законопроект, аби його передання до КСУ припадало на період відпустки всіх суддів і тим самим, в політичних цілях затягнути розгляд. А щодо пропозиції про виключення юридичних осіб з числа суб'єктів подання конституційної скарги, то це по суті звуження прав людини заборона якого прямо передбачена нормами Конституції України.

Все вищезазначене свідчить про передумови до виникнення кризи легітимності КСУ як незалежного органу конституційної юрисдикції, оскільки замість збільшення рівня прозорості у діяльності Суду і процедурі призначення суддів законодавці намагають впроваджувати незрозумілі, небезпечні і неконституційні положення, що може створити не лише загрозу незалежності КСУ, а і національній безпеці України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141
2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 252 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України "Про внесення змін до Конституції України" від 8 грудня 2004 року № 2222-IV (справа про додержання процедури внесення змін до Конституції України) / Вісник Конституційного Суду України : загальнодерж. період. вид. / Конституційний Суд України. – Київ: Ін Юре, 2010. - 5/2010. - С. 36.
3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 62 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Указу Президента України «Про дострокове припинення повноважень Верховної Ради України та призначення позачергових виборів» / Вісник Конституційного Суду України: загальнодерж. період. вид. / Конституційний Суд України. – Київ: Ін Юре, 2019. - 4/2019. - С. 148.
4. Закон України «Про Конституційний Суд України» / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 35, ст.376